

အခန်း (၁၇)

Introduction to Taxation

အခွန်စည်းကြပ်မှု ပဏာမ မိတ်ဆက်ခြင်း

- ၁။ ကောင်းမွန်သော အခွန်စနစ်တွင် ရှိသင့်သည့် ထူးခြား သော လက္ခဏာရပ် ငါး မျိုးမှာ -
 - (က) စီးပွားရေးအရ အလေအလွင့်မရှိ ထိရောက်မှု(စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝကောင်းမွန်ခြင်း) (Economic Efficiency)
 - (ခ) အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ရိုးရှင်းလွယ်ကူခြင်း (Administrative Simplicity)
 - (ဂ) လိုချင်သောအနေအထားကို ပြောင်းရန်လွယ်ကူခြင်း (Flexibility)
 - (ဃ) လူထုလိုအပ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီအောင် အရေးယူတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုရှိခြင်း (Political responsiveness)
 - (င) တရားမျှတမှုရှိခြင်း (Fairness)

အခွန်စနစ်သည် အဂတိလိုက်စားမှုကို တားဆီးနိုင်စွမ်းရှိရမည်။

၂။ အခွန်ရှောင်တိမ်းခြင်း (သို့မဟုတ်) အခွန်လျော့ပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရန်ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် အခွန်စနစ်တွင် မလိုလားအပ်သောချွတ်ချော်မှု ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ ပုံသေပမာဏ ဖင့် တစ်ပေါင်း တည်းပေးရသော အခွန်များမှလွဲ၍ အခွန်အားလုံးတွင် ထိုကဲ့သို့လွဲချော်မှုများကို ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ လုပ်သားအင်အားနှင့် ငွေကြေးစုဆောင်းမှု ရွေးချယ်ဆုံး ဖြတ်ချက်များအပါအဝင် ဈေးကွက်အားလုံးတွင် အခွန်မူဝါဒများသည် သက်ရောက်မှု ရှိသကဲ့သို့၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လုပ်ငန်းများ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ များတွင်လည်း အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိသည်။ ပိုင်ဆိုင်မှု (သို့) ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတစ်ရပ်မှ အနာဂတ်တွင် ရရှိမည့် ဝင်ငွေများအပေါ်တွင် ကောက်သော အခွန်များမှာ ယင်းတို့အား အခွန်ကောက်ခွင့်ရှိသည်ဟု ထုတ်ပြန်သည့်အချိန်တွင်ရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှု၏ တန်ဖိုးပေါ်တွင် တွက်ချက်သတ်မှတ် ကောက်ခံသည်။

၃။ တရားမျှတမှု၏ အဓိကသွင်ပြင်လက္ခဏာ နှစ်ရပ် မှာ (အုပ်စုလိုက်) တပြေးညီ မျှတမှု horizontal equity နှင့် အချိုးကျ မျှတမှု vertical equity တို့ဖြစ်သည်။

၄။ တစ်ထေရာတည်း တူညီသော သူတစ်ဦးချင်းစီက လုံးဝထပ်တူသော အခွန်ပမာဏ ပေးရမည်ဟု ဆိုသော တပြေးညီမျှတမှု အခြေခံသဘောတရားကို ကျင့်သုံးရာတွင် အရေးကြီးသည့် အချက်မှာ (အခွန် စည်းကြပ်ရန်အတွက်) တစ်ထပ်တည်းတူညီသည့် လူများအား အုပ်စုဖွဲ့ ရာတွင်မည့်ကဲ့သို့ သော (အခွန်စည်းကြပ်ရန်အတွက်) ဘယ်လိုစံနှုန်းများ အသုံးမည်ကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရာတွင် မေးခွန်းထုတ်စရာ ရှိလာသည်။

၅။ အချိုးကျ မျှတမှု အခြေခံသဘောတရားမှာ အခွန်ပိုပေးနိုင်သော လူများ (သို့မဟုတ်) ပိုမိုပြည့်စုံ သောလူများက အခွန်ပိုပေးဆောင်သင့်သည် ဟုဆိုသည်။ စီးပွားရေးအရပြည့်စုံမှုနှင့် ငွေပေးချေနိုင်မှု အခြေအနေတို့အား ယေဘုယျအားဖြင့် ဝင်ငွေပမာဏဖြင့် တိုင်းတာလေ့ရှိသော်လည်း၊ ယင်းတိုင်းတာ ချက်မှာလည်း အားနည်းချက် ရှိသည်။ အချို့က ဝယ်ယူသုံးစွဲမှုအပေါ်တိုင်းတာခြင်းမှာ ပိုကောင်းသော တိုင်းတာမှုအခြေခံစနစ်ဟု ပြောကြသည်။ ဘဝသက်တမ်းတစ်လျှောက်တွင် ဝယ်ယူသုံးစွဲမှုကို အခွန် ကောက်ခံခြင်းသည် ဘဝသက်တမ်း တစ်လျှောက်တွင် ရရှိသော ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ နှစ်မျိုးစလုံး မှာ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေအပေါ်အခွန်ကောက်ခံခြင်း ထက်သာလွန်သည်ဟု

ဆိုနိုင်သည်။ အဓိကမေးခွန်းထုတ်ရန်မှာ မည်သည့်ခြားနားချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်ဟု သော အပေါ်တွင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - ကျန်းမာရေး၊ အိမ်ထောင်ရှိမရှိ (သို့မဟုတ်) သားသမီးဦးရေ စသည့်တို့ ခြားနားချက်များ။

၆။ Pareto သဘောအရ အလေအလွင့်မရှိ ထိရောက် သော အခွန်စနစ်ဖွဲ့စည်းပုံများ (Pareto efficient tax structures) ဆိုသည်မှာ အစိုးရအတွက် ရရှိနိုင်သော နည်းစနစ်များနှင့် သတင်းအချက်အလက်များအားလုံးကို အသုံးပြုထားပြီး လူအများအားလုံးအတွက် အကျိုးရှိဆုံးဖြစ်မည့် အခွန်စနစ် ဖွဲ့စည်းပုံမျိုးဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် နောက်ထပ် တစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက် အကျိုးယုတ်လျော့မှုမရှိဘဲနှင့် မည်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ ပိုမိုအကျိုးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည်မဟုတ်သည့်အခြေအနေဖြစ်သည်။

၇။ အများကောင်းကျိုးပြုအခြေခံ ချဉ်းကပ်နည်း (Utilitarian approach) တွင် ရွေးချယ်လိုက်သော အခွန်စနစ်သည် အားလုံးအတွက် အကျိုးအများဆုံးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု ဆိုထားသည်။ Rawlsian ၏ ချဉ်းကပ်မှုအရ ရွေးချယ်လိုက်သော အခွန်စနစ်သည် (လူအဖွဲ့ အစည်းအတွင်း) အဆိုးဆုံး ဒုက္ခဆင်းရဲရောက်ရှိနေသူများ၏ အကျိုး ကို အများဆုံးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု ဆိုထားသည်။

Key Concepts

- ၁။ Announcement effects - အနာဂတ်တွင်အခွန်များကောက်ခံမည်ဟု ထုတ်ပြန်လိုက်သည့် အချိန်တွင် ပစ္စည်းတန်ဖိုးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု။
- ၂။ Benefit approach - လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု အကျိုးခံစားခွင့်များအပေါ် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီမှ အချိုးအလိုက် ပေးဆောင်ရသော အခွန်စနစ်။
- ၃။ Corrective taxes - လေထုညစ်ညမ်းမှုကဲ့သို့သော မကောင်းသော အကျိုးဆက်များကို ဖြစ်စေသော လုပ်ရပ်များအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်။ (ရငွေတိုးပွားစေပြီး စီးပွားရေးစနစ်ကို စွမ်းရည်ပြည့်ဝ ကောင်းမွန်စေသည်)
- ၄။ Corruption resistant - အခွန်ကောက်ခံသော အရာများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ တွေ့ရှိနိုင်ပြီး ကြားအဖွဲ့အစည်းမှ သေချာစစ်ဆေးနိုင်သော အဂတိလိုက်စားမှုအား တားဆီးနိုင်သော အခွန်စနစ်။
- ၅။ Distortionary taxes - လူတစ်ဦး (သို့) လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ယင်းပေးရမည့် အခွန်ပမာဏ လျော့ကျအောင် ယင်း၏ အပြုအမူဆောင်ရွက်မှု အလေ့အထအား ပြောင်းလဲခြင်းများဖြစ်စေသော အခွန်များ။ (ဥပမာ - အခွန်ပေးရခြင်းနည်းအောင် တချို့ ကုန်ပစ္စည်းများ လျော့ဝယ်ခြင်းဖြင့် ၎င်းပေးရမည့် အခွန်သက်သာအောင် လုပ်နိုင်သည်။)
- ၆။ General equilibrium effects - လုပ်ခလစာများ သို့ အတိုးနှုန်းပေါ်တွင် ကောက်သော အခွန်များကြောင့် အထွေထွေအားမျှခြေ (စီးပွားရေးမျှခြေ) အပေါ် မလိုလားအပ်သော အကျိုးသက်ရောက်မှု။
- ၇။ Horizontal equity - ဝင်ငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုတူညီသော လူများအား အခွန်ပမာဏတပြေးညီ ကောက်ခံသောစနစ်။

- ၈။ Lump-sum taxes - မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို ပုံသေပမာဏဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း ကောက်ခံသော အခွန်များ။ လူတစ်ဦး (သို့) လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ယင်းပေးရမည့် အခွန်ပမာဏ လျော့ကျအောင် မည်သို့မျှ မလုပ်ဆောင်နိုင်သော အခွန်။
- ၉။ Monetized taxes - အရာဝတ္ထု (သို့မဟုတ်) ပိုင်ဆိုင်မှုအား ငွေကြေးအဖြစ် ပြောင်းလဲကောက်ခံသော အခွန်။
- ၁၀။ Nondistortionary taxes - လူတစ်ဦး (သို့ မဟုတ်) လုပ်ငန်းတစ်ခုမှ ယင်းပေးရမည့် အခွန်ပမာဏအား ပြောင်းလဲအောင် မည်သို့မျှ မလုပ်ဆောင်နိုင်သော အခွန်။
- ၁၁။ Pareto efficient tax systems - အစိုးရအတွက် ရရှိနိုင်သော နည်းစနစ်များနှင့် သတင်းအချက်အလက်များအားလုံးကို အသုံးပြုထားပြီး လူအများအားလုံးအတွက် အကျိုးရှိဆုံးဖြစ်မည့် အခွန်စနစ်မျိုးဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် နောက်ထပ် တစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက် အကျိုးယုတ်လျော့မှုမရှိဘဲနှင့် မည်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ ပိုမိုအကျိုးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်သည့် အခြေအနေဖြစ်သည်။
- ၁၂။ Transparent taxes - အခွန်ပေးဆောင်မှုတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော အခွန်။
- ၁၃။ Vertical equity - ဝင်ငွေများများရသောသူများက အခွန်များပိုပေးခြင်း။

အခန်း (၁၈)

Tax Incidence

အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ခွဲဝေကျခံခြင်း

၁။ ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သူအပေါ်ဖြစ်စေ သို့ စားသုံးသူအပေါ်ဖြစ်စေ အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှာ ခြားနားမှုမရှိပေ။ ၎င်းအစား မည်သူက အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ခွဲဝေကျခံရမည်မှာ ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအား (ဈေးကွက်နှင့်အလိုအရ) လွယ်ကူစွာတုံ့ပြန်နိုင်မှု (elasticity) နှင့် ဈေးကွက်၏ အပြိုင်အဆိုင်အပြည့်အဝရှိမှု/မရှိမှု (competitive or noncompetitive) အပေါ်တွင် မူတည်သည်။ အခွန်များသည် ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေပြီး ယင်းကဲ့သို့ ဈေးကွက် တုံ့ပြန်မှုများသည် မည်သူက အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ကိုခွဲဝေကျခံရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ပေးသည်။

၂။ ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသော ဈေးကွက် Competitive Market တစ်ခုတွင် ရောင်းလိုအားသည် လုံးဝမပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း (completely inelastic) (သို့မဟုတ်) ဝယ်လိုအားသည် လုံးဝ ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း (completely elastic) ဖြစ်ခဲ့လျှင် အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးသည် ထုတ်လုပ်သူများထံသို့ ကျရောက်လာပေသည်။ ရောင်းလိုအားသည် လုံးဝ အလျော့အတင်းမရှိခြင်း (completely elastic) (သို့မဟုတ်) ဝယ်လိုအားသည် လုံးဝ အလျော့အတင်းမရှိခြင်း (completely inelastic) ဖြစ်ခဲ့လျှင် အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးသည် စားသုံးသူများ ကျရောက်လာပေသည်။

၃။ တစ်ဦးတည်း လက်ဝါးကြီးအုပ် ချုပ်ကိုင်ထားသောသူများအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်သည် ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းထက် ကျော်လွန်ကာ ပြောင်းသွားနိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စားသုံးသူများပေးရသော ဈေးနှုန်းသည် အခွန်ပမာဏထက်ပို၍ မြင့်တက်သွားနိုင်သည်။

၄။ ကဏ္ဍအားလုံးရှိ (အခွန်စည်းကြပ်မှုကြောင့်) မလိုလားအပ်သော သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားသည့် အခွန်ခွဲဝေမှု၏ အထွေထွေအားမျှခြေ (general equilibrium incidence of a tax) သည် အခွန်ခွဲဝေမှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အားမျှခြေ (partial equilibrium incidence of tax) နှင့် မတူနိုင်ပေ။ အခွန်ခွဲဝေမှုသည် ကာလရှည်တွင် ကာလတို ထက် ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။

၅။ အစိုးရအနေဖြင့် ကာလတစ်ခုတွင် မူဝါဒတစ်ခုတည်းကိုသာ ပြောင်းလဲဖို့ဆိုသည်မှာ မည်သို့မျှ မဖြစ်နိုင်ပါ။ Differential tax incidence ဆိုသည်မှာ အခွန်တစ်မျိုးအား နောက်အခွန်တစ်မျိုးဖြင့် အစားထိုးလိုက်သောအခါ အခွန်ခွဲဝေမှု အပေါ်မည်ကဲ့သို့ အကျိုးသက်ရောက်ပုံကို အာရုံစိုက် လေ့လာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

၆။ ထွက်ကုန် output အပေါ်ကောက်ခံသောအခွန် (တပြေးညီရောင်းကုန်ခွန်) ၊ အချိုးကျ ဝင်ငွေခွန်နှင့် တပြေးညီကုန်စည်၏ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ခိုး (value-added tax) အပေါ် စည်းကြပ်သည့်အခွန် အားလုံးသည် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ လုပ်ခလစာအပေါ် တပြေးညီ ကောက်သောအခွန်နှင့် သုံးစွဲစားသုံးမှု အပေါ် တပြေးညီကောက်သော အခွန်တို့မှာ တူညီသည်။

၇။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကောက်ခံနေသော အခွန်များ၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအား မည်သူကခံရမည်နှင့်ပတ်သက်သော လက်တွေ့လေ့လာမှုများအရ အခွန်စနစ်၏ သတ်မှတ်အုပ်စုအလိုက် အခွန်နှုန်းတိုးတက်ကောက်ခံမှု (progressivity) သည် လုပ်ငန်းများနှင့် လုပ်ခလစာများအပေါ်တွင် ကောက်ခံသော အခွန်ခွဲဝေမှု၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး နှင့် ပတ်သက်သော ယူဆချက်များ အပေါ်တွင်မူတည်သည်။ လက်ရှိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်တည်ဆောက်မှုပုံစံမှာ progressivity တစ်ချို့တစ်ဝက်မှ ရှိသော်လည်း စာရွက်ပေါ်တွင် "on paper" ဖော်ပြသည်ထက် နည်းနေပေသည်။

Key Concepts

- ၁။ Ad valorem tax - ကုန်စည်တစ်ခုအား ထုတ်လုပ်သူမှ ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး ထပ်ပေါင်းထားသော အပေါ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ကောက်ခံသော အခွန်။ စားသုံးသူက နောက်ဆုံး သွယ်ဝိုက် ပေးဆောင်ရသော အခွန်။
- ၂။ Balanced budget tax incidence analysis - အစိုးရအသုံးစရိတ် တိုးမြှင့်လိုက်သောကြောင့် အခွန်တိုးမြှင့်သွားသော အခြေအနေအား လေ့လာစိစစ်မှု။
- ၃။ Balanced growth incidence analysis - မူဝါဒပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရင်းနှီးငွေတိုးလာမှု အပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုမရှိစေသော အခြေအနေအား လေ့လာစိစစ်မှု။
- ၄။ Behavioral economics - (စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ချက်များအားချမှတ်ရာမှာ) လူတွေ့ရဲ့ တုံ့ပြန်ပုံ/အပြုအမူတွေကို လေ့လာသော ဘောဂဗေဒ ပညာရပ်။ ဘောဂဗေဒ ပညာရပ်မှာ အဓိကထား လေ့လာတဲ့ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုကို အခြေခံပြီး အကောင်းဆုံး ရလဒ်များ ရရှိအောင် ရွေးချယ် ဆုံးဖြတ်သော တဲ့ စံပုံစံ (standard model) နှင့် မကိုက်ညီတဲ့ လူတွေ့ရဲ့ တုံ့ပြန်ပုံ/အပြုအမူ တွေကို လေ့လာသော ဘောဂဗေဒ ပညာရပ်။
- ၅။ Differential tax incidence analysis - အခွန်တစ်ခုအား လျော့ချလိုက်သောကြောင့် အခြားအခွန်တစ်ခုမှာ တိုးမြှင့်သွားသည့် အခြေအနေအား လေ့လာစိစစ်မှု။
- ၆။ Effective tax rate - လုပ်ငန်း (သို့မဟုတ်) လူတစ်ဦးချင်းစီမှ လက်တွေ့တွင် ပေးရသော ပျမ်းမျှအခွန်နှုန်း။
- ၇။ Elasticity of demand - ဝယ်လိုအားအလျော့အတင်း။ ဈေးနှုန်းအပြောင်းအလဲကြောင့် ဝယ်ယူသော ကုန်စည်ပမာဏ ပြောင်းလဲမှု။
- ၈။ Elasticity of supply - ရောင်းလိုအားအလျော့အတင်း။ ဈေးနှုန်းအပြောင်းအလဲကြောင့် ကုန်စည်ပမာဏ ပြောင်းလဲမှု။
- ၉။ Equivalent taxes - ကောက်ခံသည့် ပုံစံမတူညီသော အခွန်နှစ်မျိုးအား အကျိုး သက်ရောက် မှုမှာ တူညီသော အခွန်များ။
- ၁၀။ General equilibrium analysis - မူဝါဒပြောင်းလဲမှုကြောင့် စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခုလုံး၏ မျှခြေအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုအား စိစစ်မှု။
- ၁၁။ Managerial capitalism - လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းအား ပိုင်ရှင်မှမဟုတ်ဘဲ မန်နေဂျာများမှ အဓိက ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်နေသော အခြေအနေ။
- ၁၂။ Marginal cost - အစွန်းထွက်စရိတ်။ ထုတ်ကုန် တစ်ယူနစ်ပိုပြီးထုတ်လုပ်တိုင်း ပိုပြီးကုန်ကျ လာသော ကုန်ကျစရိတ်။
- ၁၃။ Marginal revenue - အစွန်းထွက်ရငွေ။ ထုတ်ကုန် တစ်ယူနစ်ပိုရောင်းခြင်းမှရရှိမည့် ထပ်တိုး လာသည့်ဝင်ငွေ။
- ၁၄။ Oligopoly - ဈေးကွက်တစ်ခုတွင် တစ်ဦးတည်းချုပ်ကိုင်ထားခြင်းမဟုတ်၊ အပြင်းအထန်ယှဉ်ပြိုင်မှု လည်းမရှိဘဲ ထုတ်လုပ်သူ လူနည်းစုတစ်စုက ကြီးစိုးသော ဈေးကွက်။

- ၁၅။ Partial equilibrium analysis - မူဝါဒပြောင်းလဲမှုကြောင့် တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော ဈေးကွက်ကိုသာ လေ့လာသုံးသပ်မှု။ (စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခုတွင် ကိန်းရှင်အချို့၏ အကျိုးသက် ရောက်မှုကိုသာစိစစ်ခြင်း)။
- ၁၆။ Progressive - လူချမ်းသာများက နွမ်းပါးချို့တဲ့သူများထက် ပိုများသော ဝင်ငွေ၏ အချိုးအစား (higher proportion of their income) အား အခွန်အနေဖြင့်ပေးဆောင် သော အခွန်စနစ်။
- ၁၇။ Regressive - နွမ်းပါးချို့တဲ့သူများက လူချမ်းသာများထက် ပိုများသော ဝင်ငွေ၏ ရာခိုင်နှုန်းအား (higher percentage of their income) အခွန်အနေဖြင့်ပေးဆောင်သော အခွန်စနစ်။
- ၁၈။ Shareholder capitalism - လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းအား အစုရှယ်ယာဝင်များမှ ထိန်းချုပ် လုပ်ဆောင်သော အခြေအနေ။
- ၁၉။ Shifted backward - အခွန်ကောက်ခံရသော ကုန်စည်၏ဈေးနှုန်းမှာ ပြောင်းလဲမှုမရှိပဲ အခွန်၏ စရိတ်ကို ထုတ်လုပ်သူမှ ကျခံရသော အခြေအနေ။
- ၂၀။ Shifted forward - အခွန်၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထုတ်လုပ်သူထက် စားသုံးသူမှ လုံးဝကျခံ ရသော အခြေအနေ။
- ၂၁။ Specific tax - ကုန်စည်တစ်ခုအပေါ်တွင် ရောင်းရတိုင်း ပုံသေပမာဏဖြင့် ကောက်ခံသောအခွန်။ ထုတ်ကုန်တစ်ယူနစ်ချင်းအပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်။
- ၂၂။ Tax burden - အခွန်ဝန်ထုပ်။ အခွန်တစ်ခု၏ အမှန်စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး။ (အစိုးရသို့ ပေးဆောင်ရမည့် ငွေကြေးပမာဏအနက်ပေးရမည့်အခွန်ငွေအပြင် အခြားစရိတ်စကများ - သွားလာစရိတ်၊ အချိန်စသဖြင့် ပါဝင်သည်)။
- ၂၃။ Tax incidence - အခွန်အမှန်တကယ်ကျခံရမှု။ ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူအကြား အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ခွဲဝေမှု။ (ဥပမာအားဖြင့် VAT - value added tax ကိုကုန်သည်က ကျခံရသည်။ သို့သော် ၎င်းပေးရန်တာဝန်ကို နောက်ဆုံးထမ်းဆောင်ရသူမှာ စားသုံးသူများ -Consumers သာဖြစ်သည်)။

အခန်း (၂၄)

A Student's Guide to Tax Avoidance

အခွန်ရှောင်ကြဉ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် လမ်းညွှန်မှု

၁။ လူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပေးရန်ရှိအခွန်များကို တရားဝင်နည်းလမ်းများအရလျော့ပေါ့ရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းများအနက်မှ အဓိက နည်းလမ်း (၂) မျိုး ရှိ သည်။ ၎င်းတို့မှာ အခွန်ကြီးလေးစွာ ပေးဆောင်ရသော လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လုပ်ငန်းမျိုးများမှ အခွန် လျော့ပေါ့စွာ ပေးဆောင်ရသော လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လုပ်ငန်းမျိုးများအဖြစ် ပြုလုပ်ပေးသော အခွန်ရွှေ့ဆိုင်းမှု tax deferral နှင့် ဝင်ငွေရွှေ့ပြောင်းမှု income shifting နည်းလမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။

၂။ အခွန်အဆင့်ဆင့်တိုးတက်လာသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ မိသားစုတစ်စုအနေဖြင့် ကလေးများ အား ပိုင်ဆိုင်မှုလွှဲပြောင်းခြင်းဖြင့် မိသားစု၏ စုစုပေါင်းပေးရန်ရှိအခွန်ကို လျော့ချသောအခါတွင်လည်း ကောင်း ဝင်ငွေ ရွှေ့ပြောင်းမှု ဖြစ်ပေါ်သည်။

၃။ အခွန်ရွှေ့ဆိုင်းမှုသည် ယနေ့တစ်ခေါ်လာသည် မနက်ဖြန်တစ်ခေါ်လာထက် ပိုမိုတန်ဖိုးရှိသည် ဟူသော သဘောသက်ရောက်မှု concept အပေါ် တွင် အခြေခံသည်။ သို့မှသာ အနာဂတ်တွင် ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်သည် လက်ရှိပေးဆောင်ရမည့် အခွန်ထက် ပိုမို သက်သာမည်ဖြစ်သည်။

၄။ အခွန်ယိုပေါက်များ (tax loopholes) သည် အခွန်အား လွှဲချော်စေနိုင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှု များရှိသကဲ့သို့ အကျိုးအမြတ်ရရှိမည်ဟု ထင်ရသောသူများအနေဖြင့် အကျိုးအမြတ်များ မရရှိတတ်သည်မှာ လည်း ဖြစ်စေတတ်သည်။ လုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် သီးသန့်သက်ဆိုင်သော အခွန်ယိုပေါက်များ (ဥပမာ- ရေနံနှင့် ဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်း) ၏ အခွန်အကျိုးအမြတ်များအား လုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် အလျော့အတင်းမရှိသော ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများ (ဟိုက်ဒြိုကာဗွန်အလွှာများ - hydro-carbon deposits တွေ့ရှိရသည့်မြေ)၏ ပိုင်ရှင်များက များ ရရှိနိုင်သော်လည်း၊ အလျော့အတင်းရှိသော ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများ (လုပ်သား နှင့် ရင်းနှီးမတည်ငွေ) အတွက်မူကား အခွန်အကျိုးအမြတ် မခံစားရပေ။

၅။ ၁၉၈၆ ခုနှစ် အခွန် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး အက်ဥပဒေ Tax Reform Act 1986 သည် အခွန်ယို ပေါက်များအား လျော့ကျရန်ကြိုးပမ်းရာတွင် အခွန်လုံးလုံးပယ်ဖျက်ခြင်းမပြုဘဲ ပိုမိုထိရောက်သော အနည်းဆုံးနှုန်းထားအား သတ်မှတ်ကောက်ခံခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝင်ငွေအား အပိုင်းသုံးပိုင်း (သာမန်ဝင်ငွေ၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံငွေ နှင့် ပုံမှန်ရရှိနေသောဝင်ငွေ) ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝင်ငွေတစ်ခုတွင် အရုံးပေါ်နေမှုသည် အခြားဝင်ငွေတစ်ခုနဲ့ မကားမိ နိုင်အောင်ပြဌာန်းခြင်းဖြင့်လည်း ကောင်း၊ အမြတ်ခွန်အား သာမန်ဝင်ငွေနှင့်အတူ အခွန်နှုန်းသတ်မှတ် ကောက်ခံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်သည်။ ၁၉၉၃ နှင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ် အခွန်အက်ဥပဒေများသည် အခွန်ဆောင်ရန်လျော့စေသော နည်းအသစ်များ ပြဌာန်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခွန် ၏ အမြင့်ဆုံးအစွန်းထွက် မာဂျင်နှုန်းထား top marginal tax rate အား တိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သာမန်ဝင်ငွေနှင့် အမြတ်ခွန်တို့၏ အကြား ကောက်ခံနိုင်သော အခွန်နှုန်းထား၏ ကွာဟချက်များအား ဖွင့်ထားပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အခွန် ရှောင်ကြဉ်မှု အခွင့်အလမ်း တို့အား တိုးမြှင့်စေခဲ့သည်။ ယင်းသက်ရောက်မှုများသည် နောက်ရွေးချယ်နိုင် သော အနည်းဆုံး အခွန်နှုန်းထား (alternative minimum tax rate) ကို တိုးမြှင့်ခြင်းအားဖြင့် တစ်ပိုင်းတစ်စ ပယ်ဖျက်သွား သည်။ ၂၀၀၁ နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ် အခွန်အက်ဥပဒေများ၏ အသားတင် ပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်မှာ မရှင်းလင်းပေ။ ယင်းတို့သည် အခွန်ရှောင်ကြဉ်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ပိုမို အားပေးသော်လည်း အမြတ်ခွန်နှင့် သာမန်ဝင်ငွေခွန်တို့၏ နှုန်းထားများ၏ကွာဟချက်မှာ ဝင်ငွေ

များသောလူများအတွက် အတူတူပင် ဖြစ်နေသေးသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အက်ဥပဒေသည် အမြတ်ခွန်နှင့် သာမန်ဝင်ငွေခွန် နှစ်မျိုးလုံးကို ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် တိုးမြှင့်စေခဲ့သည်။

၆။ အခွန်ရှောင်ကြဉ်မှုအား အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ ကန့်သတ်ရန် ပြဌာန်းထားသော နောက်ရွေးချယ် နိုင်သော အနည်းဆုံးအခွန် (alternative minimum tax- AMT) မှာ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု အညွှန်းကိန်း အခြေခံတွက်ချက်ထားခြင်းမျိုးမဟုတ်ပေ။ ရလဒ်မှာ (အခွန်ငွေတွက်ချက်ရာတွင်) သာမန်နှုတ်ယူမှုများ အပေါ်တွင် အခွင့်ကောင်းယူထားသော လူတော်တော်များများသည် AMT အသုံးပြုသည့်အခါ တိမ်းရှောင် ချိမရပေ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အခွန်ပေးဆောင်သူများအတွက် အခွန်သက်သာ ရေး အက်ဥပဒေသည် AMT ဝင်ငွေသတ်မှတ်အဆင့်များအား ငွေကြေးဖောင်းပွမှုအညွှန်းကိန်းအပေါ် အခြေခံ၍ တွက်ချက်ထားသည်။

Key Concepts

- ၁။ Income shifting - မြင့်မားသော အခွန်နှုန်းထားဖြင့် ပေးဆောင်နေရသော အခွန်ထမ်းများသည် အခွန်နည်းနည်းဖြင့် ပေးဆောင်နေရသော အခွန်ထမ်းများအား ဝင်ငွေလွှဲပြောင်းပေးမှု။
- ၂။ Loopholes - ပြဌာန်းထားသော အခွန်ဥပဒေများမှ ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်များအား ကင်းလွတ် အောင် (သို့မဟုတ်) လျော့ ပေါ့ အောင် ခွင့်ပြုထားသော အခွန်လွတ်ပေါက်။
- ၃။ Tax arbitrage - မတူညီသော ဝင်ငွေအမျိုးအစားများ (သို့မဟုတ်) မတူညီသော အခွန် ကောက်ခံနိုင်သောသူများအား အခွန်နှုန်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ကောက်ခံမှုအပေါ်တွင် အခွင့်ကောင်းယူမှု။ (အခွန်ကွာခြားမှု ကိုလိုက်ပြီး အမြတ်ထုတ်ယူမှုနည်းဗျူဟာ)။
- ၄။ Tax avoidance - ပြဌာန်းထားသော အခွန်ဥပဒေများအပေါ်တွင် အခွင့်ကောင်းယူကာ ပေးရန်ရှိအခွန်များကို လျော့ပေါ့အောင် (သို့) ပေးရမည့်အချိန်ရွှေ့ဆိုင်းအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ၅။ Tax evasion - တရားမဝင် အခွန်ရှောင်တိမ်းမှု။
- ၆။ Tax shelters - ပေးရန်ရှိအခွန်များကို လျော့နည်းအောင် ပြုလုပ်ထားသော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ။